

YapıKredi Bank Azərbaycan

Risqlərin İdarəedilməsi

YapıKredi Bank Azərbaycan-da (Bank) risklərin idarəedilməsi Azərbaycan Respublikası Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının müvafiq normativlərinə, Bazel Komitəsinin tövsiyələrinə, habelə Bankın daxili qayda və prosedurlarına müvafiq olaraq həyata keçirilir.

Risqlərin idarəedilməsi sistemi bankın strateji məqsədlərə nail olması istiqamətində itkilərin mümkünlüyü və onların həcmnin azaldılmasına yönəlik bütün risk növləri (kredit riskləri, bazar riskləri, likvidlik riskləri, əməliyyat riskləri, strateji risklər) arasında qarşılıqlı əlaqəni nəzərə alaraq onların bankın fəaliyyətinə təsirini qiymətləndirir.

Risqlərin İdarəedilməsi Prosesinin Təşkili

Müşahidə Şurası (MŞ) ümumilikdə bank üzrə risklərlə bağlı aşağıdakı mövzulara nəzarəti həyata keçirir: bankın risk iştahası, risklərin idarəedilməsi ilə bağlı strategiya və siyasətlər, limitlər və digər strateji hədəf və normaları təsdiqləyir, İdarə Heyətinin risklərin idarəedilməsi ilə aidiyyəti olan fəaliyyətlərinə nəzarət funksiyasını həyata keçirir.

İdarə Heyəti (İH) MŞ-nin təsdiqlədiyi risklərin idarəedilməsi ilə bağlı strategiya və siyasətlərə uyğun olaraq risklərinin idarəedilməsi üzrə məqsəd və vəzifələri həyata keçirərək, bankın fəaliyyətini idarə edir, və eyni zamanda fəvqəladə hallar planı, risk iştahası və digər aidiyyəti mexanizmlərin hazırlanmasında və təkmilləşdirilməsində dəstək olur.

Risqlərin İdarəedilməsi Komitəsi (RİK) risklərin idarəedilməsi ilə bağlı siyasətlərlərin icra olunmasına, risk limitlərinə uyğunluq, risklərin idarəedilməsi modellərinə nəzarəti həyata keçirir, həmçinin də riskə dözümlülük və digər bu kimi məsələlərə dair təkliflər verir. RİK risklərin idarəedilməsi üzrə ümumi praktikanın təkmilləşdirilməsini və yeni imkanlar barədə təkliflərin hazırlanmasını təmin edir.

Baş Risk İnzibatçısı (CRO) risklərin idarəedilməsi fəaliyyətinə nəzarət etməklə bərabər bu sahədə müvafiq struktur bölmələrin və İdarə Heyətinin fəaliyyətini əlaqələndirir, düzgün və vaxtılı hesabatlılığı təmin edir, habelə riskə məruz qalma, ümumi korporativ risk həddi limitləri və risk minimalaşdırılması mexanizmlərinə nəzarət edir.

Risqlərin İdarəedilməsi Departamenti (RİD) risklərin idarəedilməsi proqramını işləyib hazırlayır, tətbiq və idarə edir:

- Risklərin idarəedilməsi üzrə proses və qaydaları, alətləri, informasiya sistemlərini və sair aidiyyəti məsələləri risk sahibləri ilə razılaşdırır;
- Portfelin keyfiyyətinə nəzarət edir;
- Biznes proseslərdəki riskləri təhlil edir;
- Bütün risk növləri və risk portfeli barədə RİK-ə hesabat verir;
- Bankda risklərin idarə edilməsi mədəniyyəti praktikasının təkmilləşdirilməsi üçün təkliflər verir;
- Risklərin tanınması və idarəedilməsi baxımından bankın bütün fəaliyyət növlərini əhatə edən proseslərə, yeni məhsul və xidmətlərə dair rəy verir.

Risqlərin Təsnifləşdirilməsi

Kredit Riski

Kredit risklərinin minimalaşdırılması məqsədi ilə Bankın müxtəlif struktur bölmələrinin birgə fəaliyyəti təmin edilir. Bankın risk iştahasına uyğun olaraq kreditləşdirmə fəaliyyətinin şaxələndirilməsi təmin

edilir. Kreditləşdirmə sahəsində risklərin idarəedilməsi baxımından iş kreditin verilməsindən əvvəlki (kontragent risklərinin təhlili) və sonrakı (kredit portfelinə nəzarət) təhlil əsasında iki mərhələdə həyata keçirilir. Risklərin İdarəedilməsi Departamentinin nəzarəti altında requlyatorun tələblərinə uyğun olaraq kredit ehtiyat ayrımalarının hesablanması aparılır.

Kredit risklərinin azaldılması istiqamətində aşağıdakı metodlardan istifadə edir:

- Kreditləşmə prosesinin müəyyən amillər (sahə, müddət, kreditlər üzrə qərar qəbulətmə səlahiyyətləri və s.) üzrə limitləşdirilməsi;
- Kredit portfelinin diversifikasiyası;
- Kredit portfelin təhlili;
- Kredit risklərinin məqbul hədlərinin yeni məhsulun tətbiqindən öncə qiymətləndirilməsi;
- Daxili reyting və skoring sistemlərinin tətbiqi;
- Stress testlərin tətbiqi;
- Ssenari təhlilləri;
- Vintaj təhlili

Əməliyyat Riski

Əməliyyat riski qeyri-qənaətbəxş və ya uğursuz daxili proseslərin, insanların və sistemlərin, yaxud kənar hadisələrin səbəb olduğu itki riskidir. Bu növ risklərin idarəedilməsi məqsədi ilə aşağıdakı fəaliyyətlər aparılır:

- Riskə məruz biznes fəaliyyətləri və proseslər müəyyənləşdirilir
- Bank əməliyyatlarının icrasındakı insan faktoru, texnologiya və s. üzrə risklər və itkilər barədə məlumatlar toplanır, təsnifləşdirilir və idarə edilir
- Biznes prosesləri (habelə yeni məhsullar) qiymətləndirilir
- Əsas Risk Göstəriciləri və limitlər təhlil edilir
- Kreditləşdirmə prosesindəki nöqsanlar təhlil edilir
- Müştəri şikayətləri təhlil edilir
- IT təminatındakı pozuntular və kənar müdaxilələr təhlil edilir

Likvidlik Riski

Likvidlik riski həm strateji məqsədləri, həmçinin də əməliyyat tələblərini həyata keçirmək üçün lazımı səviyyədə likvid vəsaitin saxlanması ilə bağlı yarana biləcək riskdir. Bu növ risklərin idarəedilməsi məqsədi ilə aşağıdakı fəaliyyətlər aparılır:

- Likvidlik riskinin idarəedilməsi üzrə metodlar seçilir və tətbiq edilir
- Risk yaradan daxili və kənar səbəbləri əks etdirən risk indikatorları təhlil edilir
- Likvidlik stress testləri və şok hadisələrə davamlılıq təhlil edilir
- Maliyyələşmə konsentrasiyası təhlil edilir
- Likvidlik örtülməsi, ani likvidlik və digər aidiyyatı göstəricilər təhlil edilir
- Ödəniş müddətlərinin bölgüsü və likvidlik gap-i təhlil edilir
- Valyuta növləri üzrə likvidliyin təhlili aparılır

Bazar Riski

Qiymətli kağızların və əmtəələrin dəyərində, faiz dərəcələrində və xarici valyuta məzənnələrində baş verən dəyişikliklərdən yaranan risk. Bazar riskinə aşağıdakı alt qruplar aiddir:

- Faiz Dərəcəsi Riski - faiz dərəcələrində mənfi dəyişiklikdən yaranır.
- Valyuta Riski - xarici valyuta məzənnələrindəki mənfi dəyişiklikdən yaranır.
- Kapital Riski - investisiya edilmiş bazarda satıla bilən qiymətli kağızların qiymətində mənfi dəyişiklikdən yaranır.

- Əmtəə Riski - əmtəələrin qiymətində mənfi dəyişiklikdən yaranır.

Bu növ risklərin idarəedilməsi məqsədi ilə aşağıdakı fəaliyyətlər aparılır:

- İqtisadiyyatda və bank sektorunda baş verən dəyişikliklər araşdırılır, kreditləşmə və aktiv və passivlərin idarə olunmasına mümkün təsirlər təhlil edilir
- Faiz dərəcələrinin dəyişməsi və ehtimal olunan dəyişkənliyinə nəzarət edilir
- Qiymətli Kağızların dəyərinin dəyişməsi, gəlirlik əyriləri və s. nəzərdən keçirilir
- Xarici valyuta məzənnələrinin və əmtəə qiymətlərinin dəyişməsindən yarana biləcək risklərin bank aktivlərinə təsiri təhlil edilir

Strateji Risk

Biznes mühitində qəbul edilən qərarlar və ya radikal dəyişikliklər, qərarların düzgün yerinə yetirilməməsi, biznes mühitindəki dəyişikliklərə cavab verilməməsi, risk profilinə və sərmayəyə mənfi təsir, qazanclara, həmçinin, bankın ümumi siyasətinə və uzunmüddətli əməliyyatlarına dəyən zərərlərin nəticəsində meydana çıxan potensial risklərdir.

Bu növ risklərin idarəedilməsi məqsədi ilə aşağıdakı fəaliyyətlər aparılır:

- Bankın strateji hədəflərinə riayət olunması nəzarətdə saxlanılır
- Biznes mühitindəki iqtisadi, siyasi, sosial və s. trendlər izlənilir
- Bazarda rəqabət şərtləri nəzarətdə saxlanılır
- Yeni məhsullar, texnologiyalar və təcrübələr nəzarətdə saxlanılır
- Alternativ biznes istiqamətlərinin effektiv qiymətləndirilməsinə nəzarət olunur
- Resursların səmərəli istifadəsinə nəzarət olunur
- Strateji qərarların səmərəli tətbiq olunmasına nəzarət edilir

Nüfuz Riski

Nüfuz riski bank haqqında mənfi ictimai (müşətilər, həmkarlar, səhmdar/sərmayəçilər, requlyatorlar və ya işçilər tərəfindən) fikrin formalaşması riskidir. Bu növ risklərin idarəedilməsi məqsədi ilə aşağıdakı fəaliyyətlər aparılır:

- Bank haqqında xarici təsəvvürün pisləşməsinə şərtləndirə biləcək halların monitorinqi aparılır
- Bankın fəaliyyət göstərdiyi sektorun imici nəzarətdə saxlanılır
- Bankın tərəfdaşlarının imici nəzarətdə saxlanılır
- Bank haqqında yalnız məlumat və şayiələrin yayılmasının qarşısı alınır
- Kommunikasiya kanallarının təkmilləşdirilməsinə diqqət yetirilir
- Bank əməkdaşlarının maarifləndirilməsi işi nəzarətdə saxlanılır